

СТАНОВИЩЕ

от проф. дгн Георги Цветков Алексиев

относно дисертационен труд на тема: „Геоморфоложки комплекси на Пирин планина“ за получаване на образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност 01.08.03 „Геоморфология и палеогеография“ с автор: Димитър Драганов Кренчев

Дисертационният труд оставя добро впечатление с логичното структуриране на текста, ясения научен език, техническото си оформяне, многобройните добре подбрани цветни снимки, фигури и приложения и разбира се най-вече с резултатите и интерпретациите, които поставят много нерешени и дискуссионни проблеми в изучаването на природните геосистеми.

Дисертантът е запознат със състоянието на третираните общогеоморфоложки проблеми – геоморфоложки комплекси на Пирин планина и подхода и методите за тяхното изследване: геоморфолошко картиране, морфометричен анализ, в частност и методи за палеогеографски анализи и реконструкции – гранулометричен, морфоскопски, минераложки и спорово-поленов анализ. Това добре личи от богатата литературна справка (192 заглавия, от които 143 на кирилица и 49 на латиница), обзорите в гл. II, III и IV, дискусиите и изводите в другите глави. Обхванати са всички най-важни трудове върху геоморфологията и геологията на Пиринската орогенна геосистема и прилежащите територии от началото на миналия век до наши дни. Особено добро впечатление прави литературната осведоменост на дисертанта в сферата на общогеоморфоложкия анализ на геоморфоложките комплекси с цитираните и използвани над 50 статии, публикувани в чуждестранни издания през последните години.

Използваната методика е добре замислена, комплексна и включва геоморфолошко картиране в М 1:50 000 с използване на географски информационни системи и GPS, в обсега на добре обособени девет ключови участъка за мониторингови наблюдения главно в билните елувиални и подножните акумулативни геоморфоложки комплекси и по-слабо в транселувиалните склонови комплекси, както и гранулометричен, макроскопски, литоложки и минераложки метод и споро-поленов анализ за палеогеографски реконструкции през холоцена.

Фактическата информация е акуратно събрана и обработена и включва: данни от теренни наблюдения, прокараване на общо 8 сондажа с дълбочина над

2 м., 9 профила с общо 73 проби между 40 и 360 см и 40 бр. повърхностни проби, многобройни морфометрични измервания чрез карти, диаграми, фотоснимки и зарисовки на разкрития и теренни разрези. Резултатите от теренните изследвания са представени чрез многобройни таблици, геоложки разрези, включително и тримерни модели.

Научните приноси на дисертационния труд могат да се групират в две направления: 1. регионалната геоморфология и 2. диференциация, строеж и динамика на геоморфоложките комплекси:

- за разработване на научната тема или успешното реализиране на докторантурата е заложена мрежа от климатични станции, ключови площадки и репери за мониторингови наблюдения. Създадена е първична геобаза от данни, въпреки някои несъвършенства за научен анализ;

- на основата на морфохидрографски и морфометрични данни и анализа на основните условия и фактори за формиране е извършена диференциация на геоморфоложките комплекси в обхвата на Пиринската орогенна геосистема. Отделени са пространствените параметри на три типа геоморфоложки комплекса – на високите, средните и ниски склонове;

- като най-съществени принос може да се отбележи, че на базата на съществуващата и обогатената с нови данни информационна база от данни е извършена детайлна характеристика на геоморфоложките комплекси (процеси, наслаги и форми) в обсега на високите (с доминация на глациалните форми), средните – транселувиални и ниски – акумулативни склонове в рамките на орогенната геосистема;

- на основата на някои стари и новополучени данни за сезонния климатичен режим са изведени и някои скорости на склонови процеси и явления и неаргументиран модел на палеогеографска еволюция.

Така очертаните научни приноси могат да се оценят като „получаване и доказване на нови факти“ и „създаване на нови модели“.

Критичните ми бележки към дисертационния труд са насочени към някои дискуссионни методологични изводи и интерпретации.

Пространствените параметри и подялбата на Пиринската орогенна геосистема се определя единствено на основата на орографски, хидрографски и морфометрични показатели. В тази връзка възниква и въпросът за достоверността на очертаните граници на Пиринската орогенна система с оградната рамка от грабенови долини.

В гл. V на дисертационния труд „Условия и фактори за формиране на геоморфоложките комплекси” няма ясно разграничаване на мястото и ролята на факторите от условията. Разглеждат се предимно условията: климатични, хидроложки, литолого-тектонски, педоложки и др. Липсва извеждането на водещото място и роля на главния фактор в морфогенезата. Под съмнение е и наличието на съвременни периглациални процеси и явления в Пирин, мнение което докторанта настоятелно застъпва.

Препоръката ми към докторанта е при бъдещи изследвания на геоморфоложките комплекси да бъдат съставяни картни модели за онагледяване и при мониторинговите изследвания да намерят място актуалните и прецизни „LIDAR” технологиите на базата на цифрови сателитни изображения.

Дисертантът има изнесени три научни доклада и отпечатани като научни съобщения на английски език в Научни сборници от проведените международни научни конференции в Македония – Охрид; България – гр. Пазарджик и работна среща по програма на проект в Австрия – Тирол в периода 2013-2015. Два от научните трудове са колективни, а единия е самостоятелен и са посветени на седиментната динамика в крионивални и криогенни условия в Югозападна България.

Авторефератът е добре оформен и резюмира достатъчно ясно и коректно основните резултати и виждания, изложени в дисертационния труд.

В заключение считам, че дисертационният труд на Димитър Кренчев напълно отговаря на изискванията за присъждане на образователната и научна степен „доктор“. Той се базира на широк спектър от добре усвоени модерни картографски, литоложки методи, богат фактически материал и съдържа оригинални научни приноси и идеи за геоморфоложките комплекси в обсега на изследвания регион. Това ми дава всички основания да препоръчам на членовете на Научното жури да присъдят на Димитър Драганов Кренчев образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност 01.08.03. „Геоморфология и палеогеография“.

03. 09. 2016 г.
гр. София

Изготвил становището:.....
(проф.дгн Георги Алексиев)